

คุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้
“RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน
Learning Program Quality and Knowledge Dissemination Under the
“RU for All” Learning Center: Bridging Communities through
Sustainable Learning

จุฑาภรณ์ มาสันเทียะ^{1,*}, มานิกา วิเศษสาธน์², กฤษณา พุ่มพิน³ และวณัฐพงศ์ เบญจพงศ์⁴
Chuthaphon Masantiah^{1,*}, Manika Wisessathorn², Kritchaya Poompin³
and Wanatphong Benjaphong⁴

(Received: October 16, 2025; Revised: January 15, 2026; Accepted: January 23, 2026)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และ 2) เปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน กลุ่มเป้าหมายในการประเมินคุณภาพของหลักสูตร ได้แก่ ตัวแทนครู บุคลากร และโรงเรียนเครือข่ายคณะศึกษาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน และตัวแทนประชาชนผู้รับบริการ จำนวน 20 คน รวม 40 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขณะที่กลุ่มตัวอย่างในการเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ คือ ผู้เข้ารับบริการในศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 108 คน คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้ G*Power 3.1.9.4 สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ที่ขนาดอิทธิพล 0.45 ระดับนัยสำคัญ .05 และค่าอำนาจการทดสอบ 0.80 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวด้วยสถิติทดสอบ F

¹ ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ 10240

Department of Evaluation and Research, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240 Thailand

* Corresponding author, e-mail: chuthaphon.star@ru.ac.th

² ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ 10240

Department of Psychology, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240 Thailand

^{3,4} ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ 10240

Department of Physical Education, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240 Thailand

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านเนื้อหาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและสิ่งสนับสนุนและการวัดประเมินผล 2) ผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรต่างๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05.

คำสำคัญ: การถ่ายทอดองค์ความรู้ การเรียนรู้ที่ยั่งยืน คุณภาพของหลักสูตร ศูนย์การเรียนรู้

ABSTRACT

This study aimed to: 1) Assess the quality of learning programs under the “RU for All” Learning Center: bridging communities through lifelong learning; and 2) Compare the outcomes of knowledge dissemination across different programs. The participants for the program quality assessment included 20 teachers, staff, and network schools from the Faculty of Education in Bangkok, as well as 20 community participants, totaling 40 individuals. Data were collected using a five-point Likert scale questionnaire and analyzed with descriptive statistics, means, and standard deviations. For comparing knowledge dissemination outcomes, 108 participants were randomly selected. Sample size was calculated using G*Power 3.1.9.4 for a one-way analysis of variance with an effect size of 0.45, a significance level of .05, and a statistical power of .80. Data were collected using a five-point Likert-scale questionnaire and analyzed using descriptive statistics (mean and standard deviation) and inferential statistics, specifically one-way analysis of variance (ANOVA) with the F-test.

The results revealed that: 1) Overall learning program quality was rated at the highest level with all aspects-content, instructional methods, learning materials, and assessment-also rated highly. 2) Knowledge dissemination outcomes were also rated at the highest level overall , and no significant differences were found among the programs.

Keywords: Knowledge dissemination, Sustainable learning, Learning quality, Learning center

บทนำ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2514 โดยมีจุดมุ่งหมายให้เป็นสถาบันการศึกษาแบบ “ตลาดวิชา” โดยมีปรัชญาการดำเนินงานที่เน้นการเปิดโอกาสและให้ความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ปวงชนชาวไทย (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2567) ซึ่งจุดมุ่งหมายของการเป็นสถาบันแบบตลาดวิชามีหลักคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงวัยตั้งแต่เกิดจนสิ้นอายุ โดยมุ่งพัฒนาให้เต็มศักยภาพของบุคคล ซึ่งใช้วิธีการพัฒนาตนเองจากการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาที่ไม่เป็นทางการหรือการศึกษาตามอัธยาศัย ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลากหลายรูปแบบพร้อมกันก็ได้ตามความต้องการและความพร้อมของตนเอง (เมธชนนท์ประจวบลาภ, 2565) สอดคล้องกับสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) (2564) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) เพื่อรองรับการพลิกโฉมฉบับพลันและวิกฤตการณ์โลก และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เน้นการสร้างโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ได้แก่ การส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิต เช่น หลักสูตรการเรียนที่เชื่อมโยงกับอาชีพ (Career-based education) มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลักสูตรการเรียนรูปแบบ Non-degree และหลักสูตรที่ตอบโจทย์รายบุคคล (Personalized curriculum) รวมถึงการสร้างทักษะชีวิต การสร้างทัศนคติและพฤติกรรมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง เช่น การสร้าง Role model และระบบ Personal life counselling เป็นต้น

แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตดังกล่าวสอดคล้องกับมุมมองของกฤษฎา อยู่สวัสดิ์ (2565) ที่เห็นว่าผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตควรมีคุณลักษณะสำคัญครอบคลุมทั้งด้านเจตคติ แรงจูงใจ ความสามารถในการเรียนรู้ ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และทักษะการสื่อสาร อันสะท้อนถึงมุมมองการเรียนรู้ที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตซึ่งต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผู้เรียนจำเป็นต้องมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ใฝ่รู้ และแสวงหาโอกาสเรียนรู้จากทั้งในระบบการศึกษาและประสบการณ์ชีวิตจริง ตลอดจนต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดการการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีเป้าหมาย และสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานที่เกื้อหนุนให้การพัฒนาตนเองเกิดขึ้นได้ตลอดช่วงชีวิต และเป็นหลักสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในบริบทของสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปรวดเร็ว

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกช่วงวัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เป็นสถาบันแบบตลาดวิชา ซึ่งหนึ่งในหน่วยงานที่มีการจัดการเรียนการสอน

ในหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนในหลากหลายช่วงวัย คือ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีปณิธานให้คณะเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านการผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพที่มีศักยภาพ และคุณธรรมนำไปสู่การสร้างสรรค์และรับผิดชอบต่อสังคมได้ (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2567)

พื้นที่ชุมชนเทพลילה เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนที่มีเขตพื้นที่อยู่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก ซึ่งจากการสำรวจความต้องการของชุมชนพบว่า ชุมชนมีความต้องการพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับการสร้างอาชีพ และกิจกรรมกีฬาและนันทนาการต่างๆ เพื่อให้เด็ก วัยรุ่น และสมาชิกทุกช่วงวัยในชุมชนได้ร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และห่างไกลยาเสพติด (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะศึกษาศาสตร์, 2567) ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดในการจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่บูรณาการทั้งวิชาการและการปฏิบัติจริงแก่ชุมชนโดยรอบ โดยเฉพาะชุมชนเทพลילה และชุมชนใกล้เคียง รวมถึงโรงเรียนในเครือข่ายของคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน ผ่านหลักสูตรและกิจกรรมที่ออกแบบตามความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์แห่งการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนให้สู่ภาคประชาชน ซึ่งการสร้างศูนย์การเรียนรู้ได้อาศัยหลักการออกแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ได้แก่ 1) บทบาทผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 2) บทบาทผู้สอน 3) ชุดการสอนสำหรับศูนย์การเรียนรู้ และ 4) การจัดห้องเรียน (Belete, Duke, Hinzen, Owusu-Boampong & Khau, 2022; เมธชนนท์ ประจวบลาภ, 2566) และอาศัยหลักการของ ADDIE Model ในการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ 2) การออกแบบ 3) การพัฒนา 4) การนำไปใช้ และ 5) การประเมิน

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ตลอดจนเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรการเรียนรู้ที่แตกต่างกันใน 4 หลักสูตร ได้แก่ 1) Health Hub: ฮีลใจ ไทยแข็งแรง เป็นการเรียนรู้และการออกกำลังกายสำหรับประชาชนทั่วไปและประชาชนในชุมชนเทพลילה 2) Talk Pro: พัฒนาภาษา สร้างโอกาส เป็นการเรียนรู้ภาษาจีนขั้นพื้นฐานสำหรับนักศึกษา ประชาชนทั่วไปและประชาชนในชุมชนเทพลילה 3) Cooking to Cash: สูตรเด็ด เมนูทำเงิน เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับเมนูอาหารสร้างรายได้สำหรับบุคลากรทั่วไปและประชาชนในชุมชนเทพลילה และ 4) R&D for Expert Teachers: เส้นทางสู่ครูเชี่ยวชาญด้วยงานวิจัยและพัฒนาเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในการยกระดับวิทยฐานะให้แก่ข้าราชการครู ดังนั้นเพื่อให้ได้สารสนเทศอันนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับบริการจากศูนย์การเรียนรู้ และก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อประชาชนและชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

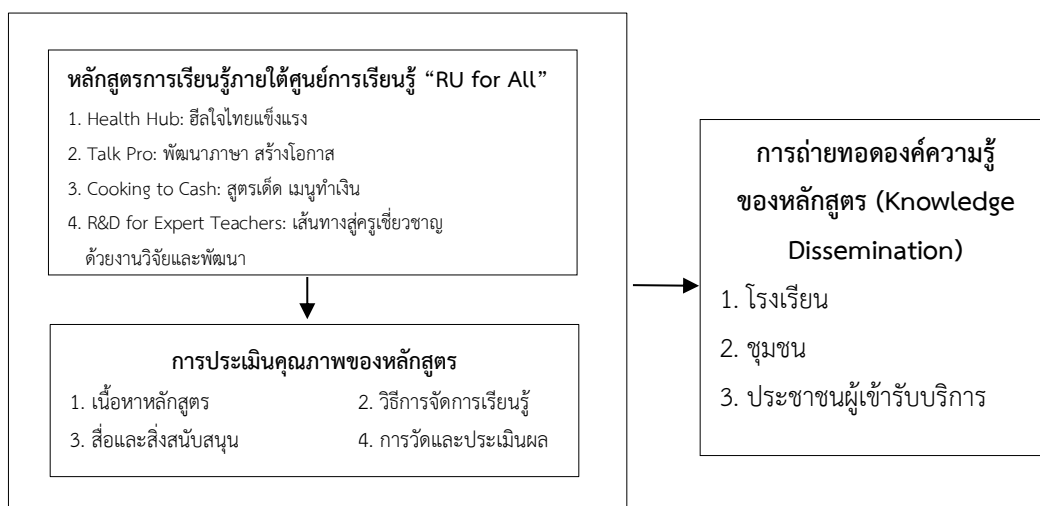
สมมติฐานการวิจัย

ผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ของหลักสูตรการเรียนรู้ทั้ง 4 หลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมีผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ที่ประกอบไปด้วย 4 หลักสูตร ได้แก่ 1) Health Hub: ฮีลใจไทยแข็งแรง 2) Talk Pro: พัฒนาภาษา สร้างโอกาส 3) Cooking to Cash: สูตรเด็ด เมนูทำเงิน และ 4) R&D for Expert Teachers: เส้นทางสู่ครูเชี่ยวชาญด้วยงานวิจัยและพัฒนา โดยอาศัยหลักการของ ADDIE Model ในการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” และได้มีการประเมินคุณภาพของหลักสูตรใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) เนื้อหาหลักสูตร 2) วิธีการจัดการเรียนรู้ 3) สื่อและสิ่งสนับสนุน และ 4) การวัดและประเมินผล

ภายหลังจากการประเมินคุณภาพของหลักสูตร ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงและนำหลักสูตรไปใช้ หลังจากนั้นจึงได้เปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรการเรียนรู้ที่แตกต่างกันโดยเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ของหลักสูตร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมายในการประเมินคุณภาพของหลักสูตร คือ กลุ่มที่ 1 ตัวแทนครู บุคลากร และโรงเรียนเครือข่ายคณะศึกษาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน และกลุ่มที่ 2 ตัวแทนประชาชนผู้รับบริการ จำนวน 20 คน รวม 40 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวแทนครู บุคลากร และโรงเรียนเครือข่ายคณะศึกษาศาสตร์ ในกรุงเทพมหานคร คือ ครูและผู้บริหารในโรงเรียนเครือข่ายของมหาวิทยาลัยรามคำแหง และผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ที่มีประสบการณ์ในการจัดทำโครงการหรือหลักสูตรวิชาการหรือวิชาชีพ เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนอย่างน้อย 3 ปี

กลุ่มที่ 2 ตัวแทนประชาชนผู้รับบริการ คือ ประชาชนและผู้นำชุมชนจากชุมชน เทพธิดาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 3 ปีขึ้นไป

1.2 การเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรการเรียนรู้ที่ต่างกัน

ประชากร คือ ผู้เข้ารับบริการในศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” จากทั้ง 4 หลักสูตร รวมทั้งสิ้น 158 คน ดังนี้ หลักสูตรที่ 1 ผู้เข้าร่วมจำนวน 42 คน ตอบแบบสอบถามกลับ จำนวน 34 คน หลักสูตรที่ 2 ผู้เข้าร่วมจำนวน 25 คน ตอบแบบสอบถามกลับ จำนวน 20 คน หลักสูตรที่ 3 ผู้เข้าร่วมจำนวน 39 คน ตอบแบบสอบถามกลับ จำนวน 23 คน และหลักสูตรที่ 4 ผู้เข้าร่วมจำนวน 52 คน ตอบแบบสอบถามกลับ จำนวน 31 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้ารับบริการในศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” จาก 4 หลักสูตร รวม 108 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้ G*Power 3.1.9.4 สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) ที่ขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.45 ระดับนัยสำคัญ .05 ค่าอำนาจการทดสอบเท่ากับ .80 สำหรับตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 90 คน และเพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลจึงได้เก็บเพิ่มร้อยละ 20 จากตัวอย่างขั้นต่ำได้เป็น 108 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบประเมิน 2 ฉบับดังนี้

2.1 แบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรการอบรมของศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน โดยจำแนกออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 คุณภาพของรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร်์ผู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) เนื้อหาหลักสูตร 2) วิธีการจัดการเรียนรู้ 3) สื่อและสิ่งสนับสนุน และ 4) การวัดและการประเมินผล เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือประกอบด้วย 1) ความตรงเชิงเนื้อหาโดยวิเคราะห์จากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และข้อคำถาม (IOC) ซึ่งผลการวิเคราะห์จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน พบว่ามีค่า IOC 1.00 ทุกข้อ และ 2) ความเที่ยง โดยการวิเคราะห์จากค่าสัมประสิทธิ์ของคอนบราคแอลฟา ที่วิเคราะห์ผลการตอบจากกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) ซึ่งมีความใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายที่จะเก็บข้อมูลจริง จำนวน 30 คน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของคอนบราคแอลฟา เท่ากับ 0.977

2.2 แบบสอบถามเรื่อง การถ่ายทอดองค์ความรู้จากศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร်์ผู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืนไปสู่ผู้ใช้ประโยชน์ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยจำแนกออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การถ่ายทอดองค์ความรู้จากศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร်์ผู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืนไปสู่ผู้ใช้ประโยชน์ โดยประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ของหลักสูตร (Knowledge Dissemination) ไปยัง (1) โรงเรียน (2) ชุมชน และ (3) ประชาชนผู้เข้ารับบริการ ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 ข้อ โดยใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกันในทุกหลักสูตร

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากการพิจารณาจากความตรงเชิงเนื้อหาโดยวิเคราะห์จากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และข้อคำถาม (IOC) ซึ่งมี ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ในทุกข้อ และความเที่ยงของแบบสอบถามเรื่อง การถ่ายทอดองค์ความรู้จากศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” โดยการวิเคราะห์จากค่าสัมประสิทธิ์ของคอนบราคแอลฟาจากผลการตอบของกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) ซึ่งมีความใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายที่จะเก็บข้อมูลจริง จำนวน 30 คน มีค่าสัมประสิทธิ์ของคอนบราคแอลฟา เท่ากับ 0.916

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โครงการวิจัยผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เอกสารรับรองเลขที่ 2567/214 (17) โดยได้รับการรับรอง ณ วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2567 ถึง 13 ธันวาคม พ.ศ. 2569 ให้สามารถเก็บข้อมูลได้กับกลุ่มเป้าหมายและตัวอย่างที่ระบุ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้

3.1.1 ดำเนินการส่งจดหมายขอเก็บข้อมูลเพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ไปยังโรงเรียนและชุมชนเป้าหมาย

3.1.2 ลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามด้วยตนเอง

3.1.3 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการเป็นอาสาสมัครในการให้ข้อมูลต้องมีความยินดีในการให้ข้อมูล

3.1.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถาม

3.2 การศึกษาและการเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้

3.2.1 ดำเนินการเผยแพร่และให้บริการถ่ายทอดองค์ความรู้จากศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2568 โดยแต่ละหลักสูตรใช้ระยะเวลาในการจัดฝึกอบรม หลักสูตรละ 24 ชั่วโมง ดังภาพที่ 2

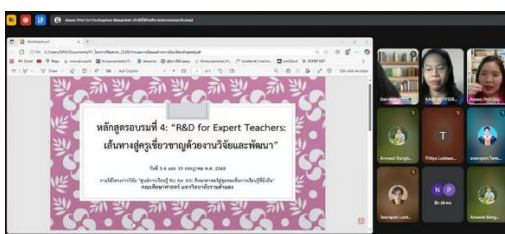
หลักสูตรที่ 1 Health Hub: ฮีลใจไทยแข็งแรง

หลักสูตรที่ 2 Talk Pro: พัฒนาภาษา สร้างโอกาส

หลักสูตรที่ 3 Cooking to Cash: สูตรเด็ด เมนูทำเงิน

หลักสูตรที่ 4 R&D for Expert Teachers: เส้นทางสู่ครูเชี่ยวชาญด้วยงานวิจัยและพัฒนา

ภาพที่ 2 การเผยแพร่และให้บริการถ่ายทอดองค์ความรู้จากศูนย์การเรียนรู้ “RU for All”

3.2.2 ภายหลังจากการให้บริการศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 4 หลักสูตร เสร็จสิ้น (หลักสูตรการเรียนรู้ระยะสั้น 24 ชั่วโมง) ผู้วิจัยดำเนินการส่งจดหมายขอเก็บข้อมูลการถ่ายทอดองค์ความรู้จากศูนย์การเรียนรู้ "RU for All" ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืนไปสู่ผู้ใช้ประโยชน์ ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2568 ดังภาพที่ 2

3.2.3 ลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถาม ร่วมกับการใช้แบบสอบถามแบบอิเล็กทรอนิกส์

3.2.4 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการเป็นอาสาสมัครในการให้ข้อมูล ต้องมีความยินดีในการให้ข้อมูลและเก็บรวบรวมแบบสอบถามและวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของการประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน คือ สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน คือ สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิง ได้แก่ สถิติทดสอบ F ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ในการประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ฯ ในภาพรวมพบว่ามีความอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.81$, $S.D. = 0.32$) โดยเมื่อจำแนกคุณภาพตามรายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านเนื้อหาหลักสูตร มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.88$, $S.D. = 0.29$) โดยรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีจำนวน 2 รายการ คือ “เนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยี” ($M = 4.94$, $S.D. = 0.25$) และ “เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของผู้เข้ารับการศึกษา” ($M = 4.94$, $S.D. = 0.25$)

1.2 ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.83$, $S.D. = 0.36$) โดยรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีจำนวน 2 รายการ คือ “วิธีการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” กระตุ้นให้ผู้รับการศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนรู้” ($M = 4.88$,

S.D. = 0.34) และ “การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงในหลักสูตรช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริงได้” (M = 4.88, S.D. = 0.34)

1.3 ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.79, S.D. = 0.35) โดยรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีจำนวน 2 รายการ คือ “สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในหลักสูตรมีความทันสมัยและตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้เข้ารับบริการได้” (M = 4.88, S.D. = 0.34) และ “สื่อและสิ่งสนับสนุนที่ใช้ในการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรและการเรียนรู้ที่ต้องการส่งเสริมศักยภาพของผู้เข้ารับบริการ” (M = 4.88, S.D. = 0.34)

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.75, S.D. = 0.42) โดยรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีจำนวน 1 รายการ คือ “การประเมินสะท้อนถึงความก้าวหน้าของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือผู้เข้ารับบริการในการพัฒนาทักษะและความรู้ที่สำคัญได้” (M = 4.81, S.D. = 0.40) รายละเอียดดังตารางที่ 1

เกณฑ์การแปลผลระดับคุณภาพของหลักสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51-5.00 หมายความว่า หลักสูตรมีคุณภาพระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51-4.50 หมายความว่า หลักสูตรมีคุณภาพระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51-3.50 หมายความว่า หลักสูตรมีคุณภาพระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51-2.50 หมายความว่า หลักสูตรมีคุณภาพระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.50 หมายความว่า หลักสูตรมีคุณภาพระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 คุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

คุณภาพของหลักสูตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
ด้านเนื้อหาหลักสูตร	4.88	0.29	มากที่สุด
1. เนื้อหาหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของชุมชนเทศบาลและโรงเรียนในเครือข่ายของมหาวิทยาลัยรามคำแหง	4.81	0.40	มากที่สุด
2. เนื้อหาหลักสูตรของศูนย์ช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะที่สำคัญในการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนได้	4.81	0.40	มากที่สุด
3. เนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยี	4.94	0.25	มากที่สุด
4. เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้จริง	4.94	0.25	มากที่สุด
5. เนื้อหาหลักสูตรได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะทั้งในด้านวิชาการและประสบการณ์จริงได้	4.88	0.34	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คุณภาพของหลักสูตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้	4.83	0.36	มากที่สุด
6. วิธีการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” กระตุ้นให้ผู้รับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	4.88	0.34	มากที่สุด
7. กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ในหลักสูตร เช่น การฝึกปฏิบัติ หรือการสาธิต ช่วยเพิ่มความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้	4.81	0.40	มากที่สุด
8. วิธีการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ช่วยพัฒนาทักษะสำคัญที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้	4.81	0.40	มากที่สุด
9. การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงในหลักสูตรช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริงได้	4.88	0.34	มากที่สุด
10. วิธีการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรของศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” สร้างสภาพแวดล้อมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและการแลกเปลี่ยนความรู้ได้	4.75	0.45	มากที่สุด
ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุน	4.79	0.35	มากที่สุด
11. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในหลักสูตรมีความทันสมัยและตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้เข้ารับบริการได้	4.88	0.34	มากที่สุด
12. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความหลากหลายและเหมาะสมกับการเรียนรู้ที่ต้องการส่งเสริมได้	4.69	0.48	มากที่สุด
13. การเข้าถึงเอกสารประกอบการอบรม สื่อการเรียนการสอนในหลักสูตรสามารถทำได้ง่ายและสะดวก	4.75	0.45	มากที่สุด
14. สื่อการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้เข้ารับบริการสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น	4.75	0.45	มากที่สุด
15. สื่อและสิ่งสนับสนุนที่ใช้ในการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรและการเรียนรู้ที่ต้องการส่งเสริมศักยภาพของผู้เข้ารับบริการ	4.88	0.34	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล	4.75	0.42	มากที่สุด
16. การประเมินในหลักสูตรสามารถวัดผลการเรียนรู้ได้ครบถ้วนและถูกต้อง	4.75	0.45	มากที่สุด
17. การประเมินในหลักสูตรสะท้อนถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงได้	4.75	0.45	มากที่สุด
18. การประเมินสามารถวัดทักษะการปฏิบัติและความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้เข้ารับบริการได้	4.69	0.48	มากที่สุด
19. การประเมินสามารถวัดการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.75	0.45	มากที่สุด
20. การประเมินสะท้อนถึงความก้าวหน้าของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือผู้เข้ารับบริการในการพัฒนาทักษะและความรู้ที่สำคัญได้	4.81	0.40	มากที่สุด
รวมทั้งรวม	4.81	0.32	มากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรการเรียนรู้ที่ต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรการเรียนรู้ที่ต่างกันพบว่า ทั้ง 4 หลักสูตรมีผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = .921, p > .05$) รายละเอียดดังตารางที่ 2 ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรการเรียนรู้ที่ต่างกัน

หลักสูตรการเรียนรู้	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	df	F	p
หลักสูตรที่ 1 Health Hub: ฮีลใจไทยแข็งแรง	34	4.75	0.39	(3, 104)	0.92	0.43
หลักสูตรที่ 2 Talk Pro: พัฒนาภาษา สร้างโอกาส	20	4.86	0.21			
หลักสูตรที่ 3 Cooking to Cash: สูตรเด็ด เมนูทำเงิน	23	4.74	0.36			
หลักสูตรที่ 4 R&D for Expert Teachers : เส้นทางสู่ครูเชี่ยวชาญด้วยงานวิจัยและพัฒนา	31	4.84	0.28			
รวม	108	4.79	0.33			

สรุปผลการวิจัย

คุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.81, S.D. = 0.32$) โดยเมื่อจำแนกคุณภาพตามรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตร ($M = 4.88, S.D. = 0.29$) ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ($M = 4.83, S.D. = 0.36$) ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุน ($M = 4.79, S.D. = 0.35$) และด้านการวัดและประเมินผล ($M = 4.75, S.D. = 0.42$) มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.79, S.D. = 0.33$) และเมื่อเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรที่ต่างกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพบว่า ผู้เข้ารับบริการมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = .92, p > .05$)

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

จากผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ที่พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่เมื่อจำแนกตามรายด้านก็พบว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและสิ่งสนับสนุน และการวัดประเมินผลก็มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน จากผลการประเมินนี้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการออกแบบและจัดทำหลักสูตรในศูนย์การเรียนรู้ “RU for All”

ที่มีการออกแบบมาอย่างดี โดยอิงจากความต้องการของผู้รับบริการ ตลอดจนอาศัยหลักการออกแบบ ศูนย์การเรียนรู้ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ได้แก่ 1) บทบาทผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 2) บทบาทผู้สอน 3) ชุดการสอนสำหรับผู้รับการเรียนรู้ และ 4) การจัดห้องเรียน (Belete et al, 2022; เมธชนนท์ ประจวบลาภ, 2566) นอกจากนี้การออกแบบหลักสูตร ในการวิจัยครั้งนี้ยังได้อาศัยหลักการของ ADDIE Model ในการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ (Analysis) 2) การออกแบบ (Design) 3) การพัฒนา (Development) 4) การนำไปใช้ (Implementation) และ 5) การประเมิน (Evaluation)

ดังนั้นเมื่อนำหลักสูตรที่ออกแบบและสร้างขึ้นตามแนวคิดของ ADDIE Model ไปประเมินคุณภาพ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงพบว่า ในภาพรวมหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตรมีคุณภาพทั้งด้านเนื้อหาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและสิ่งสนับสนุน และการประเมิน เนื่องจากหลักสูตรทั้งหมดเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาความต้องการจำเป็นของชุมชนและประชาชน โดยมีลักษณะเด่นสำคัญของหลักสูตรคือ เป็นหลักสูตรระยะสั้นที่สามารถเข้าร่วมเรียนได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ตลอดจนมีลักษณะเนื้อหาที่มุ่งเน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้สามารถนำไปใช้ต่อยอดในการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อย่างไรก็ตามหลักสูตรได้มีการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ยืดหยุ่น (Hyflex Learning) ที่มี 3 รูปแบบในเวลาเดียวกัน ทั้งการพบหน้ากัน (Face-to-Face) การออนไลน์แบบประสานเวลา (Synchronous Online) และ การออนไลน์ตามอัธยาศัยหรือไม่ประสานเวลา (Asynchronous Online) โดยผู้เรียนสามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับตนเองในแต่ละคาบได้ ทำให้เกิดความยืดหยุ่นสูงสุดในการเข้าถึงเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยคุณภาพของหลักสูตร “**ด้านเนื้อหา**” ในการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตรตามที่ Darling-Hammond and Rothman (2015) ได้กล่าวว่า คุณภาพของเนื้อหาหลักสูตรนั้นคือ เนื้อหาที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชนเป้าหมาย โดยมีหลักของเนื้อหา คือ การเสริมสร้างความรู้และทักษะที่สำคัญในการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ทั้งในด้านวิชาการและประสบการณ์จริง โดยเนื้อหาควรมีความทันสมัย เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ขณะที่คุณภาพ “**ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้**” ของหลักสูตรภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ “Ru for All” สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับบริการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่สำคัญ สอดคล้องกับ Biggs and Tang (2011) ที่กล่าวถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพว่าต้องเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active Learning), การใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การอภิปรายกลุ่ม การศึกษาผ่านกรณีศึกษา หรือการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงเพื่อเพิ่มความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนคุณภาพ

“ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุน” ของหลักสูตรในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่า สื่อ สิ่งสนับสนุนที่ให้บริการในศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” เช่น สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ มีความพร้อม ปลอดภัย และเพียงพอต่อผู้เข้ารับบริการ สอดคล้องกับ Mayer (2014) ที่ระบุว่า คุณภาพของสื่อและสิ่งสนับสนุน คือ ความเหมาะสมและความมีประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเสริมสร้างการเรียนรู้ สื่อที่มีคุณภาพจะต้อง มีความทันสมัย มีความหลากหลาย และสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวมถึงการใช้งานที่ง่าย และช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น สื่อและสิ่งสนับสนุนต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ของหลักสูตรและการเรียนรู้ที่ต้องการส่งเสริม และประการสุดท้าย คุณภาพ “ด้านการวัดและประเมินผล” ของหลักสูตรในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นวิธีการวัดและประเมินมีความเหมาะสมกับบริบท ของศูนย์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มประชาชนได้เข้าถึงการรับบริการได้มากที่สุด โดยเน้น การประเมินตามสภาพจริงที่มีความครอบคลุมเนื้อหาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และมีความยืดหยุ่น ตามแนวคิดหลักการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งสอดคล้องกับ Stiggins (2005) ที่กล่าวถึง คุณสมบัติ ของระบบการประเมินในการตรวจสอบและวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือผู้เข้ารับบริการที่ประเมิน ได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง การวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพจะต้องสะท้อนถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จริง ไม่เพียงแต่การวัดความรู้ในทฤษฎี แต่ยังรวมถึงการวัดทักษะการปฏิบัติ การพัฒนาความสามารถ ในการแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ดังนั้นจากผลการประเมินที่พบว่าใน ภาพรวมหลักสูตรมีคุณภาพ จึงทำให้ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรการเรียนรู้ไปใช้จัดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยได้ ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ตามที่ได้วางแผนและออกแบบไว้ใน 4 หลักสูตร คือ 1) Health Hub: ฮีลใจไทยแข็งแรง 2) Talk Pro: พัฒนาภาษา สร้างโอกาส 3) Cooking to Cash: สูตรเด็ด เมนูทำเงิน และ 4) R&D for Expert Teachers: เส้นทางสู่ครูเชี่ยวชาญด้วยงานวิจัยและพัฒนา

2. การเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

ภายหลังจากการนำหลักสูตรไปเผยแพร่ให้บริการแก่ผู้รับบริการ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการ ศึกษาผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ และเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่าง 4 หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและเห็นคุณค่าต่อองค์ความรู้ ที่ได้รับจากหลักสูตรการเรียนรู้ระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ ระหว่างหลักสูตรที่แตกต่างกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพบว่า ผู้เข้ารับบริการ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อน ให้เห็นว่าการจัดการถ่ายทอดองค์ความรู้ของแต่ละหลักสูตรมีประสิทธิภาพใกล้เคียงกัน ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้เข้ารับบริการรับรู้และเห็นว่าการจัดการถ่ายทอดองค์ความรู้ของแต่ละหลักสูตร มีประสิทธิภาพที่ดีใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตามแม้ว่าผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้ง 4 หลักสูตร จะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของผลการถ่ายทอดองค์ความรู้

ในหลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับ 1 คือ “หลักสูตรที่ 2 Talk Pro: พัฒนาภาษา สร้างโอกาส” สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เข้ารับบริการหลักสูตรนี้ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการ ทำให้เกิดความเข้าใจและเข้าถึงเนื้อหาซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งนี้เนื้อหาในหลักสูตรเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การใช้ภาษาจีนพื้นฐานเพื่อการสื่อสารนักท่องเที่ยวชาวจีน การฝึกทักษะการฟังและพูดภาษาจีนเพื่อการสนทนากับนักท่องเที่ยว โดยมีผู้ให้บริการที่มาจากหลายหลายอาชีพ เช่น พนักงานขับรถรับส่งอาหาร นักศึกษา และอาชีพอิสระ และการได้อบรมภาษาจีนในหลักสูตรนี้จึงสอดคล้องความต้องการของผู้รับบริการเป็นอย่างมากเนื่องจาก ภาษาจีนได้เข้ามามีบทบาทต่อตลาดแรงงานของไทยในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวการติดต่อทำธุรกิจค้าขาย หรือการร่วมทุนกับนักธุรกิจชาวจีนทั้งจากแผ่นดินใหญ่ ไต้หวันฮ่องกง หรือสิงคโปร์ที่มีอัตราส่วนทางการทำธุรกิจเพิ่มมากขึ้นทำให้มีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ในการใช้ภาษาจีนกลางเพิ่มมากขึ้น (สุภัทรา โยธินศิริกุล, 2560)

ดังนั้นจากผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจึงเป็นตัวชี้วัดของความสำเร็จของการจัดการอบรมในหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการและผู้รับบริการซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความต้องการจำเป็นเบื้องต้นถึงความต้องการของประชาชนในชุมชน รวมถึงการที่ผู้เข้ารับบริการเห็นคุณค่าและประโยชน์ต่อองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภาษาที่ 3 ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและต่อยอดสู่การประกอบอาชีพได้จริง โดยหลักสูตรทั้งหมดของศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” มีลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีความยืดหยุ่น ตามความสนใจ ต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ทำให้สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันรวมถึงการประกอบอาชีพ โดยมีการศึกษาเรียนรู้จากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ผ่านวิถีชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา, 2561; สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2562)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณภาพของหลักสูตรการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในด้านเนื้อหาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและสิ่งสนับสนุน และการวัดประเมินผล ดังนั้นในการให้บริการวิชาการสำหรับการจัดการฝึกอบรมทั้ง 4 หลักสูตรในศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ในครั้งถัดไป ผู้ให้บริการสามารถใช้หลักสูตรที่ผ่านการออกแบบและตรวจสอบคุณภาพในครั้งนี้ได้ โดยคำนึงถึงจำนวนของผู้รับบริการในแต่ละหลักสูตรที่จะต้องมีส่วนของวิทยากร (ผู้ให้บริการ

วิชาการ) อย่างน้อย 1 คน ต่อผู้เข้ารับการอบรม (ผู้รับบริการ) จำนวน 20 คน ดังงานวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากเป็นสัดส่วนที่พอเหมาะ และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจากผลที่พบว่าหลักสูตรทั้งหมดภายใต้ศูนย์การเรียนรู้มีคุณภาพ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคมสามารถนำรูปแบบของหลักสูตรไปใช้เพื่อให้บริการแก่ประชาชนและชุมชนได้โดยเฉพาะหลักสูตรที่ 2 Talk Pro: พัฒนาภาษา สร้างโอกาส ที่ผู้เข้ารับการบริการหลักสูตรสะท้อนว่าได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาผลการถ่ายทอดองค์ความรู้จากศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ดังนั้นในวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการประเมินผลกระทบ (Impact) จากการถ่ายทอดองค์ความรู้จากศูนย์การเรียนรู้ในมิติอื่น ๆ เช่น ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ (ECSI) และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (ENSI) ตามที่ ธรรมนูญ สะเทือนไพร, บุญเรียง ขจรศิลป์ และพิกุล เอกวราร (2560) ได้เสนอรูปแบบการประเมินผลกระทบทางสังคมสำหรับงานบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ในการวิจัยครั้งนี้ที่มีลักษณะของการให้บริการวิชาการแก่สังคมเพื่อให้ประเมินผลได้ครอบคลุม ตลอดจนได้สารสนเทศต่อการนำผลไปใช้ในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ต่อไปอย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

ผลการวิจัยในบทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง ศูนย์การเรียนรู้ “RU for All” ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืนซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ 2568 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภายใต้แผนงานการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษพร อยู่สวัสดิ์. (2565). อุปนิสัย “ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต” สร้างได้ นักวิจัย ครุศาสตร์ จุฬาฯ แนะนำวิธี. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม, 2567, จาก <https://www.chula.ac.th/highlight/82379/>
- ธรรมนูญ สะเทือนไพร, บุญเรียง ขจรศิลป์ และพิกุล เอกวราร. (2560). รูปแบบการประเมินผลกระทบทางสังคมสำหรับงานบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารสมาคมนักวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 22(3), น. 17-29.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2567). *วิสัยทัศน์และพันธกิจ*. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม, 2567, จาก <https://www.ru.ac.th/th/AboutUs/page?view=Vision>

- มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะศึกษาศาสตร์. (2567). *โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม คณะศึกษาศาสตร์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ในหัวข้อ “EDU for All: ศึกษาศาสตร์สู่ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต”*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เมธชนนท์ ประจวบลาภ. (2565). นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศไทย. *วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 2(1), น. 68-82.
- _____. (2566). หลักการบริหารของศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 1(5), น. 97-112.
- วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา. (2561). *การศึกษาตามอัธยาศัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2562). *แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562*. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม, 2567, จาก <https://nfe-pbr.org/home1/documents/other/guide-std-edu-2562.jpg.pdf>
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.). (2564). *Lifelong Learning แผนส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้คนไทยพร้อมรับทุกวิกฤตการณ์โลก*. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม, 2567, จาก <https://www.nxpo.or.th/th/9448/>
- สุภัทรา โยธินศิริกุล. (2560). การศึกษาเหตุผลในการเลือกเรียนและทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาจีนกลางของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 31(97), น. 63-75.
- Belete, S., Duke, C., Hinzen, H., Owusu-Boampong, A., & Khau, H. P. (2022). Community Learning Centres (CLCs) for Adult Learning and Education (ALE): development in and by communities. *Int Rev Educ*, 68(2), pp. 259-290.
- Biggs, J. & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university* (4th ed.). England: McGraw-Hill Education.
- Darling-Hammond, L. & Rothman, R. (2015). *Teaching in the Flat World: Learning from High-Performing Systems*. NY: Teachers College Press.
- Mayer, R. E. (Ed.). (2014). *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stiggins, R. J. (2005). *Student-involved assessment for learning* (4th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson/Merrill Prentice Hall.